

İlmî Tadrîsâtın Tertîbi Üzerine...

Her düşünce ve tasavvur, kendi iç bütünlüğü içerisinde bir ilim telâkkisine sahiptir. İslâmî ilim geleneği de kendi bütünlüğü içerisinde bu telâkkîyi önce inşâ sonra ikmâl etmiştir. Hayatın tabi akışı içerisinde ihtiyaçlar zuhûr ettikçe önce ilmî geleneğinin alt yapısını teşkil edecek ve istidlâle medâr olacak davranış ve deliller cem' ve tasnif edilmiş, sonra bunlar konularına göre taksime tabi tutulmuştur. İslâmî ilimlerin teşekkülünün ilk merhalesini teşkil eden cem' dönemi diyebileceğimiz bu sürecin ardından yeni bir telif sürecine intikâl edilmiştir.

İlim dallarının birbirinden ayrılmaya başladığı, konularının kendine haslığı göz önünde bulundurularak hususî eserlerde toplanmaya başlandığı birkaç yüzyıl devam eden bir sürecin ardından, özellikle farklı medeniyetlere ve dinlere mensup kişilerin Müslüman olmaları ile birlikte, onların sahip olduğu birikim ile İslâmî ilimlerin her birinin sahip olduğu kazanımlar mezcedilmeye başlandı. Dolayısıyla tasnif dönemi diyebileceğimiz bu süreci ikinci bir adım, imtizâcın hâsıl ettiği müktesebâtı ise tefekküre doğru atılan ilk adım olarak değerlendirmek mümkünür.

İlim dallarının, malumâta dayalı inşâdan tefekküre dayalı tasavvura geçişinde söz konusu ara merhale çok önemli bir tesir icra etmiştir. Bugün İslâmî düşünce- nin tefekkür temellerinin sağlamlaştırıldığı merhale ve her türlü adımın atıldığı süreç 'öteki ile karşılaşmanın kazanımlarının' bize ait tasavvura uygun bir dönüşüme tabi tutulmasından sonra kurgulanmıştır. Öteki ile karşılaşma dönemi diyebileceğimiz bu merhalede mevcut kazanımları edinip üstlenmek, bir ilmi ilim yapan cihet-i vahdesini tespit, konu ve mesâilindeki farklılaşma dolayısıyla yeni ilim dallarının teşekkülü ve küllî tefekkür geleneğinin vazgeçilmez bir parçası olması şeklinde tezâhür etmiştir.

Tefekkür geleneğimizin içinde yer alan ilim ehlinin, bu küllî tasavvuru idrâk etmesi ve tasavvuru teşkil eden bir duruşa sahip olması, mensuplarından söz konusu tasavvuru üstlenecek insanları/ilim ehlini yetiştirmesine bağlıdır. Bu da, içinde doğulan tasavvurun, hâli hazırda ve gelecekte üstlenilip sürdürülmesi için atılması gereken doğru adımları tespit ve tatbik ile mümkündür.

Geleceği kurgulayacak ilim ehlinin, içinden geldiği toplumdan edindiği ortalama müktesebâtla yetinmeksizin, tadrîs ve ta'lîm sürecinde işaret edilen ilim dallarından her birinin 'içselleştirerek' elde edilmesi umulan kazanımlarını

ikmâl etmesi gerekir. Dil, mantık ve irfân birlikteliğinin hâsıl ettiği usûlün kazanımlarının özümsemesi, kendisinde bir küllî tasavvur ve duruşun zâtında vücut bulması bize ait tasavvurun hâsıl olmasının vazgeçilmez yoludur.

Bütünyle Batı esaslı eğitim-öğretim değerler manzûmesinin kurgulayıp kontrol ettiği dinî eğitim; her şeyden önce bize ait tasavvuru terk etmeyi öncelemiş, ikinci olarak bidâyetten itibaren tadrîs sürecini izleyip kâmil manada içselleştirerek bir tasavvur oluşumunu imkânsız hâle getirmiştir. Bugün, gerek yaygın gerekse örgün din tasavvurunun teşekkülünü sağlayan diyanet, ilâhiyat ve kendine ait tasavvuru keşfedip sürdürmemiş medrese-dergâh camiası, farkında olmadan Batı değerler manzûmesi üzerinden ve müsaade edilen sınırlar içerisinde kalan bir tasavvur üretmektedir. Üretilen ‘yeni tasavvurun’ itikâdî, amelî ve zihnî anlamda ilim geleneğimize aykırı bir mahiyet arz etmesi, ötekine ait değerleri destekleyici vasfından kaynaklanmaktadır.

İşaret edilen hususların farkında olarak yayın faaliyetlerini sürdüren *Hadis Tetkikleri Dergisi (HTD)* aracılığı ile kendi duruşumuzu ve müşterek tasavvurumuzu keşfe gayret gösteren arayışlara imkân sunmayı önemsiyoruz. Bir başka deyişle, tereddüt ve sapmaların farkına vararak seyrimize devam etmenin mutlak ihtiyacımız olduğunun idrâki içerisindeyiz. Dolayısıyla akli, kalbî ve zihnî tekâmülü hâsıl eden usûl tasavvurumuzun öncelenmesi, malûmâtın bu tasavvura göre yorumlanması gerektiğini müdrikiz.

Yayın hayatımızın ikinci yirmi yılı içerisinde, faaliyetlerimizi kesintisiz sürdürerek geride bıraktığımız yirmi iki yılın ardından, *Hadis Tetkikleri Dergisi'* nin bu sayısında; hadis ilimlerinin muhtelif alanlarında ilmî, irfânî ve nazarî alanlara ta'alluk eden ilginizi çekecek tetkiklere yer verdik. Araştırmacı ve akademisyenlerimizin müktesebâtını yansıtan tetkikler, araştırma notları, bilimsel etkinlik ve kitap tanıtımları bu sayımızda sizlerin ilgisine arz ettiğimiz içeriğimizdir.

Makaleleriniz ve araştırmalarınızla sağladığınız destekleriniz sayesinde muhteviyâtı daha da zenginleşecek olan *Hadis Tetkikleri Dergisi (HTD)* kendini keşif gayreti içerisinde olan ilim ehlince bize iletilen her türlü talebe açık olup bütün imkânlarımızı kullanarak talepte bulunanları desteklemeye çalışacağımızın bilinmesini isteriz.

Geride bıraktığımız kesintisiz yirmi iki yıl ve kırk üç sayı boyunca *Hadis Tetkikleri Dergisi'* ne (HTD) destek olan, sahip çıkan, bizleri cesaretlendiren, yazılarıyla bizi onurlandıran bütün hoca ve kardeşlerimize şükranlarımızı sunarken bundan sonra da *HTD'* nin imkânlarının, araştırmacılarımızın hizmetinde olduğunu te'yiden ifade ediyoruz.

Gelecek sayılarımızda görüşmek dileğiyle...

Saygılarımızla...

İbrahim HATİBOĞLU